

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

15.01.2013
67/23

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 105 ü
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-15149)

05 Ocak 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) TBMM Başkanlığının 15.01.2013 tarih ve KAN.KAR.BŞK.A.01.0.KKB.0.10.00.00-7/13797-167826 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 23.01.2013 tarih ve 31853594-610-2-3008-429 sayılı yazısı.

Mersin Milletvekili Sayın Ertuğrul KÜRKÇÜ'nün Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafımca cevaplandırılmasını tensip ettikleri, 7/15149 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (2 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Başkanlığı

Bilgi :
Başbakanlık

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN ERTUĞRUL KÜRKÇÜ'NÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/15149)**

Sorular 1, 2, 3:

Kamuoyunda ve basında, İzmir-Gazimir'de 2 yıl önce kapanmış olan ASLAN Avcı Döküm San. Tic. A.Ş. tarafından yürütülen kurşun geri kazanım tesisi ve bu tesise ait arazilerde Türkiye"ye girişi yasak olan ve nükleer santrallerde kullanılan yakıt çubuklarından ortaya çıkan "Euripium 152" adlı radyoaktif madde bulunduğu iddia edilmektedir. Bu gerekçe ile;

- Bu tesisle ilgili şimdiye kadar TAEK(Türkiye Atom Enerjisi Kurumu) ve ilgili kurumlar tarafından hangi denetimler yapılmıştır?
- Bu denetimlerden hangi çıkan sonuçlar nelerdir?
- Ortaya çıkan sonuçlar üzerine hangi tedbirler alınmıştır?

Cevaplar 1, 2, 3:

Aslan Avcı Döküm Sanayi ve Ticaret A.Ş. firmasına ait tesis;

- Nükleer veya radyasyon tesisi değildir.
- Radyoaktif kaynak kullanılarak faaliyette bulunmamaktadır.
- Üretim faaliyetlerinde kullandığı hammaddeler ve mamul maddeler nükleer veya radyoaktif madde değildir.

Bu nedenle, söz konusu tesis ve tesiste yürütülen faaliyetler 2690 sayılı Kanun çerçevesinde Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)'nun lisansına, denetimine ve yaptırımlarına tabi değildir.

Aslan Avcı Döküm Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilgili olarak yapılan bütün çalışma ve yazışmaların özetleri, sonuçları ve bunlar ile ilgili olarak alınan tedbirler www.taek.gov.tr adresinde yer almaktadır.

Sorular 4, 5:

- Söz konusu radyoaktif maddeler Türkiye'ye nasıl girmiştir?
- Türkiye'ye girişi yasak olan olan bu maddelerle ilgili bir soruşturma yapılmış mıdır?

Cevaplar 4, 5:

Tesiste radyoaktif kirlenmeye neden olan Europium, bir nükleer madde değildir ve nükleer yakıt olarak kullanılması söz konusu değildir. Nükleer santrallerde yakıt olarak kullanılabilen nükleer maddeler uranyum, toryum ve plütonyum'dur. Bu maddelerin dışında kontrol çubuğu, soğutucu ve yansıtıcı olarak değişik maddeler kullanılabilmektedir. Bu kapsamda, Europium elementinin geçmişte nükleer tahrikli denizaltılar gibi bazı özel tasarımlarda kontrol çubuğu malzemesi olarak kullanıldığı bilinmektedir. Europium nükleer madde olmadığından nükleer maddelere ilişkin kontrol prosedürlerine tabi değildir.

Söz konusu cüruflarda tespit edilen Eu-152 izotopu doğada bulunan Eu-151 izotopunun özel nötron ışınlamasına tabi tutulması sonucu üretilebilmektedir. Nükleer yakıt içerisinde yer alması teknik olarak mümkün olmadığından kullanılmış nükleer yakıt olarak girmiş olması da olası değildir.

Söz konusu firmanın hurda akülerden kurşun külçe ürettiği ve mülga Çevre ve Orman Bakanlığı'nın verdiği Geri Kazanım Tesisi Lisansı ile faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Kirlenmenin kaynağı olan Europium'un tesise nasıl geldiğini tespit etmeye yönelik olarak 6 Aralık 2012 tarih ve 4/2012 no lu Basın Açıklamasında da yer aldığı üzere firmaya hurda malzeme sağlayan değişik illerdeki pek çok firmanın tesislerinde kontrol ve inceleme yapılmıştır. Eu-152 bulaşmış metal malzemeden kaynaklanan söz konusu kirlenmenin, dünyada ve ülkemizde hurda malzemeler içerisinde kasıtsız olarak bulunabilecek radyoaktif maddeler için

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN ERTUĞRUL KÜRKÇÜ'NÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/15149)**

mevzuatın ve bu kapsamda sınır kontrolleri ile ilgili düzenleme çalışmalarının başladığı yıllardan önce bahse konu tesise ulaştığı düşünülmektedir.

Sorular 6, 7:

- Bu tesiste geri dönüşüm sonucu üretilen kurşunlar, araba akülerinde ve tomografi merkellerindeki kurşun levhalarda kullanılmış mıdır?
- Buradan elde edilen kurşunlarla ilgili ürün zinciri içinde bir araştırma yapılmış mıdır?

Cevaplar 6, 7:

Söz konusu firmaya hurda hammadde tedarik eden İstanbul, Kocaeli, İzmir, Kırıkkale ve Gaziantep illerinde yerleşik pek çok firmanın tesislerinde radyasyon ölçüm ve kontrolleri yapılmış, yapılan ölçüm ve kontrollerde herhangi bir radyoaktif bulaşma tespit edilmemiştir. Bahse konu tesislerde müteaddit defalar Türkiye Atom Enerjisi Kurumu uzmanlarınca gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde; üretilen kurşun külçelerde, hurda akülerin ve diğer hurda hammaddenin bulunduğu bölümlerde ve fırından çıkan malzemenin döküldüğü potalarda radyoaktif bulaşma olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca tesis girişine sabit radyasyon tespit sistemi kurulması sağlanmış ve tesise giren ve çıkan bütün maddelerde radyoaktivite ölçümleri yaptırılmış, bugüne kadar tesise giren ve çıkan ürünlerde olağandışı herhangi bir ölçüme rastlanmamıştır.

Sorular 8, 9, 10, 11:

- TAEK veya ilgili kurumlar, konuyla ilgili bir açıklama yapmış mıdır? Yaptıysa bu açıklamanın içeriği nedir?
- Bu olayla ilgili TAEK veya ilgili kurumların yetkilileri hakkında bir idari soruşturma başlatılmış mıdır?
- Çalışan işçiler ve yörede yaşayan insanlarla ilgili bir sağlık taraması yapılmış mıdır?
- Gaziemir gibi yerel bir alanda ve daha önce İstanbul'da çöp kovalarında çıkan uranyum atıkları konusundaki yapılan hataları düşünürsek TAEK'in nükleer santraller konusunda vereceği raporlar gerçeği yansıtmakta mıdır?

Cevaplar 8, 9, 10, 11:

Konu ile ilgili olarak TAEK tarafından yapılan bütün çalışmalar, TAEK'in resmi internet sitesinde (www.taek.gov.tr) yayınlanan basın açıklamasında detaylı olarak yer almaktadır.

TAEK tarafından yapılan inceleme ve ölçümler sonucunda, saha dışında ve çevrede yaşayan halk için radyolojik açıdan bir tehlike olmadığı tespit edilmiştir. Adı geçen fabrika sahasının girişine çevresel radyasyon izleme sisteminin parçası olarak bir radyasyon ölçüm istasyonu kurulmuş olup ölçüm sonuçları TAEK tarafından düzenli olarak izlenmektedir. İzleme sonuçları, TAEK internet sitesinden kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Ölçüm sonuçları, 4'ü İzmir'de olmak üzere Türkiye sathında konuşlu 148 istasyonda ölçülen radyasyon değerleri ile karşılaştırıldığında, sonuçların hem Türkiye hem de İzmir ortalamalarının altında olduğu görülmektedir. Ayrıca, bölgeden alınan çevre numunelerinde de söz konusu cüruftan kaynaklanan bir radyoaktivite tespit edilmemiştir.

Sonuç olarak radyoaktivitenin tesis dışındaki toprak, su ve hava ortamlarına yayıldığına yönelik herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Ayrıca firma tarafından bildirilen, radyoaktivite bulaşmış olma ihtimali olan ortamlarda çalışmış görevlilerden kan numuneleri alınarak kromozom aberasyon testleri yapılmış olup radyasyona dayalı bir sağlık etkisi tespit edilmemiştir.